
GROENE CONTOUR

DUURZAME LANDBOUW MET NATUUR

DUURZAME VERDIENMODELLEN

Er speelt veel op het moment: de stikstof- klimaat- en biodiversiteitscrisis zijn enkele voorbeelden van de uitdagingen die op dit moment spelen op het platteland. De landbouwsector kan een bijdrage leveren aan de oplossing hiervan. Veel agrarische ondernemers zijn bereid om de stap richting duurzame landbouw met natuur te zetten, maar daar moet vanzelfsprekend wel iets tegenover staan. Je kunt niet groen doen als je rood staat. Er zijn dan ook veel agrariërs op zoek naar nieuwe verdienmodellen die het mogelijk maken om op een toekomstbestendige manier te blijven boeren.

In 2021 zijn we daarom vanuit het trajectplan [Duurzame Landbouw met Natuur](#) gestart met het project '[Duurzame Verdienmodellen](#)'. Met dit project willen we bestaande kennis over verdienmodellen verspreiden, agrarische ondernemers helpen om verdienmodellen op hun bedrijf te implementeren en obstakels weg te nemen. Bovendien willen we de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen stimuleren.

In deze factsheet praten we je bij over de Groene Contour maatregel van de provincie Utrecht.

Andere factsheets die vanuit Duurzame Verdienmodellen zijn ontwikkeld:

- Agroforestry
 - Biodiversiteit betaald
 - Financieringsvormen
 - GLB
 - Korte keten
 - Pacht
 - Reststromen
 - Veen
 - Verbredingsactiviteiten
 - Water
-

GROENE CONTOUR

Ben je boer of grondbezitter en heb je gronden die in de **Groene Contour gebieden** liggen? Dan kun je compensatie krijgen voor de afwaardering van gronden en gebruik maken van subsidies voor inrichting en beheer van natuur. Dit kan interessant zijn als je bijvoorbeeld vermogen uit je grond beschikbaar wilt maken, een bijdrage wilt leveren aan de biodiversiteit of de landschapswaarde wilt verhogen.

Natuurgronden kunnen bijdragen aan de bedrijfsvoering. Denk bijvoorbeeld aan kruidenrijk grasland of kruidenrijke akkers in de melkveehouderij die voor gevarieerd en structuurrijk voer van eigen grond zorgen. Dit kan de afhankelijkheid van externe inputs verminderen, bijdragen aan de gezondheid van het vee en de biodiversiteit. Ook de aanleg van kleine landschapselementen, bijvoorbeeld voederhagen zijn een denkbare optie.

Vanuit de provincie zijn er middelen beschikbaar om de afwaardering van de gronden volledig te compenseren. Als je dus gronden omzet van agrarisch naar natuur krijg je geld beschikbaar gesteld ter hoogte van de waardedaling van de gronden. Verder zijn er subsidies beschikbaar voor de inrichting en beheer van de natuurgronden.

In deze factsheet leggen we uit wat de Groene Contour is, welke tegemoetkomingen er beschikbaar zijn, wat natuur realiseren betekent en hoe je mee kunt doen. De factsheet is als volgt opgebouwd:

1. **Wat is de Groene Contour?**
 2. **Wat zijn de subsidiekansen?**
 3. **Wat is natuurrealisatie?**
 4. **Wat zijn mogelijke scenario's?**
 5. **Hoe ik meedoen?**
-

WAT IS DE GROENE CONTOUR?

De provincie Utrecht heeft veel natuurgebieden als onderdeel van het [Natuurnetwerk Nederland \(NNN\)](#). Veel gebieden zijn echter versnipperd en relatief klein. Dit maakt dat ze kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld omdat dier en plantensoorten weinig aaneengesloten leefruimte hebben en populaties geen contact met elkaar hebben. Daarom werd er in 2011 in het [Akkoord van Utrecht](#) vastgelegd dat de gebieden versterkt moeten worden.

Onderdeel hiervan is de [Groene Contour](#). Dit zijn ingetekende gebieden op agrarisch gebied waarin boeren en grondbezitters extra ondersteuning krijgen om op vrijwillige basis natuur te realiseren. Het gaat om het creëren van een robuust landschap en handelingsperspectief voor boeren en grondbezitters om hieraan bij te dragen.

In totaal zullen er 3.000 hectare Groene Contour moeten worden gerealiseerd. Hiervan zijn 2.500 hectare ingetekend op [de kaart](#), verspreid over de hele provincie Utrecht. Meestal grenzen de percelen aan bestaande natuurgebieden. Soms gaat het om enkele percelen, maar er zijn ook grote aaneengesloten eenheden Groene Contour aanwezig. Daarnaast zullen er nog 500 zwevende hectare bijkomen die nog niet zijn begrensd.

WAT ZIJN DE SUBSIDIEKANSEN?

Er zijn drie soorten van tegemoetkomingen waarvan je gebruik kunt maken:

1. Volledige compensatie van de grondwaardedaling

Als je agrarische grond naar natuur wilt omzetten, krijg je de waardedaling volledig gecompenseerd. Het waardeverschil wordt dan in één keer beschikbaar gesteld. Meestal ligt die waardedaling rond de 85%. Hierdoor komt dus geld beschikbaar dat bijvoorbeeld weer geïnvesteerd kan worden in het bedrijf. Er kan bijvoorbeeld nieuwe grond worden aangekocht om te extensiveren of je kunt verder investeren in verduurzaming. Een rekenvoorbeeld:

De grondwaarde van een hectare agrarisch grasland is €65.000. Na de afwaardering ligt de grondwaarde rond de €10.000. In dit geval krijgt de grondeigenaar een bedrag van €55.000 uitbetaald.

2. Subsidie voor inrichting van natuur

Deze subsidie is bedoeld voor investerings- en inrichtingsmaatregelen voor natuurrealisatie. Denk bijvoorbeeld aan kosten voor het aanpassen van oevers, afgraven van het maaiveld of aanleg van kleine landschapselementen. De hoogte van de subsidie voor investeringsmaatregelen en noodzakelijke activiteiten en maatregelen bedraagt maximaal 100 % van de subsidiabele kosten. Officieel heet dit Subsidierегeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL). Deze subsidie kan worden aangevraagd via [dit formulier](#). [Kijk hier](#) naar de officiële pagina van de provincie.

3. Subsidie voor beheer van natuur

Deze subsidie is bedoeld voor beheer van de natuur op de percelen. De vergoedingen zijn afhankelijk van het type natuur dat wordt aangelegd. De subsidie wordt verleend voor een periode van 6 jaar en dekt 84% van de uitvoeringskosten. Boven de 75 hectaren kun je zelf jaarlijks tussen 15 november en 31 december een aanvraag indienen via [deze link](#). Gaat het om minder hectaren? Dan kun je je aansluiten bij organisaties als de [Bosgroep Midden Nederland](#), [Natuurcollectief Utrecht](#) of collectief [Rijn Vecht en Venen](#). Zij doen dan de aanvraag voor je. [Hier](#) vind je de officiële pagina van de provincie.

WAT IS NATUURREALISATIE?

Natuur realiseren betekent percelen of onderdelen zo in te richten en te beheren dat het de biodiversiteit vergroot. Bij natuurrealisatie is het belangrijk dat de inrichting van de gronden goed aansluit bij de natuurlijke omstandigheden (denk aan water- en bodemcondities) in het gebied en de soorten die er voorkomen. Afhankelijk van het gebied worden er een of meerdere **natuurtypen** gekozen. Op die manier worden soorten geholpen die ook in het gebied voorkomen en past de inrichting goed bij de lokale omstandigheden.

Zit je bijvoorbeeld in een laag gelegen gebied met veel water? Dan is de kans groot dat een nat natuurtype het meest geschikt is. Elk natuurtype vraagt om een andere manier van inrichting en beheer. Op **deze kaart** kun je zien welke natuurtypen prioriteit hebben op jouw percelen (kaart 4 aanvinken aan de linker kant). De subsidie die je aan kunt vragen is afhankelijk van de natuur die je aanlegt. Dit kan variëren van de aanleg van kleine **landschapselementen** als ook de omvorming van hele percelen of onderdelen ervan.

Er zijn natuurtypen die zich goed laten verbinden met een agrarische bedrijfsvoering. Zo kan bijvoorbeeld de opbrengst van glanshaverhooiland een goede, kruidenrijke voederbron zijn voor koeien en schapen. Ook al komt er minder droge stof opbrengst vanaf, draagt het wel bij aan een gevarieerder dieet en de diergezondheid.

Welke natuurtype past bij welk gebied ligt dus aan de lokale omstandigheden en ook de ambitie van de boer. De bedoeling is dat de inrichting aansluit bij zowel het ecosysteem als de bedrijfsvoering. Hieronder geven we tips voor hoe je uit kunt zoeken wat bij jouw ambitie past.

WAT ZIJN DE MOGELIJKE SCENARIO'S?

De mogelijkheden voor het (deels) omvormen van je percelen naar natuur zijn uitgebreid beschreven in het [instrumentenkader](#) van de provincie Utrecht. In totaal zijn er 7 instrumenten uitgedacht, waarvan 4 op dit moment open staan (anno december 2023). De instrumenten onderscheiden zich van elkaar in de manier van omvorming, inrichting, beheer en subsidiëring. De vier instrumenten die op dit moment open staan zijn:

1. Uiterwaarden

Dit instrument is alleen toepasselijk voor gebieden in de uiterwaarden (tussen rivier en dijk) langs de Lek en de Neder-Rijn. Groene Contour percelen die hier liggen kunnen helemaal omgevormd worden naar natuur waarbij waardedaling van de grond volledig wordt gecompenseerd. Meestal ligt die waardedaling rond de 85%. De grondeigenaar krijgt dit in een keer uitbetaald. Subsidiabele inrichtingskosten krijg je volledig vergoed en je krijgt ook subsidie voor [natuurbeheer](#). Het gaat hier wel om [dynamische natuur](#) en natuurlijk procesbeheer dat past bij de omstandigheden in de uiterwaarden.

2. NSW landgoederen

Zit je als pachter op een [NSW landgoed](#), ben je zelf landgoedeigenaar of ben je misschien van plan om een landgoed te vormen? Dan is het "Utrechtse Model" van toepassing. Hiermee kun je 50% van het perceel omvormen naar natuur waarbij de waardedaling volledig gecompenseerd wordt. Je kunt subsidie aanvragen voor [inrichting](#) en [natuurbeheer](#). De rest van het perceel blijft agrarisch en kun je via [agrarisch natuurbeheer](#) beheren. De omvorming naar natuur biedt bovendien belastingvoordelen voor de landgoedeigenaar waardoor er financiële mogelijkheden kunnen ontstaan voor agrariërs. In het geval van pacht kan bijvoorbeeld de pachtprijs worden verlaagd.

3.b. “Groenblauwe dooradering”

Wil je maar een klein gedeelte van je perceel omvormen naar natuur? Dan kun je voor scenario 3b kiezen. Tien procent van het perceel krijgt dan een natuurbestemming. Hiervan wordt de grondwaardedaling volledig gecompenseerd. Deze tien procent wordt benut om de groenblauwe dooradering (denk aan **kleine landschapselementen**), en daarmee de verbinding tussen natuurgebieden, te versterken. De **inrichting** en **natuurbeheer** kunnen worden gesubsidieerd. De rest van het perceel (90%) blijft agrarisch en moet worden beheerd via agrarisch natuurbeheer met de daarbij horende subsidie. Het natuurgedeelte mag geen schaden leiden door agrarische activiteiten.

4. Buiten de uiterwaarden

Ook buiten de uiterwaarden kunnen percelen volledig omgevormd worden naar natuur. De waardedaling wordt ook hier in zijn geheel gecompenseerd. Ook hier kun je weer subsidie aanvragen voor **natuurinrichting** en **-beheer**.

Denk je dat jouw idee net buiten een van deze scenario's valt? Neem dan contact op met Alexander Daniel (0681793240, a.daniel@nmu.nl) van het programma Duurzame Landbouw met Natuur, of met de provincie Utrecht via steunpuntnatuur@provincie-utrecht.nl. In sommige gevallen zit er mogelijk beweegrimte in.

HOE KAN IK MEEDOEN?

Heb je grond in de Groene Contour of wil je zwevende hectaren Groene Contour realiseren? Om mee te doen kun je het best contact opnemen met onderstaande adressen. Daar wordt je geholpen met het proces.

Bij deze al een paar tips:

- Meestal begint het bij jouw ambitie als grondeigenaar. Hoe wil je het percelen inrichten? Welke natuurtypen passen goed in het gebied? Kijk hiervoor ook op de [natuurdoelen kaart](#) (kaart 4 aan de linker kant aanvinken) uit het Natuurbeheerplan en klik op jouw percelen. Dan kun je zien welke natuurtypen het meeste prioriteit hebben voor een bepaald gebied. Deze passen vanuit ecologisch perspectief het best en ook wat betreft het water en bodemsysteem. De provincie heeft ecologen in huis die hierover advies kunnen geven.
- Voor elk natuurtype zijn er bepaalde beheersmaatregelen die nodig zijn om de gewenste natuurtoestand in stand te houden. Op de pagina van [Bij12](#) vind je deze informatie voor elk natuurtype. Hierdoor leer je dus hoe de gronden na omvorming beheerd moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan beweiding, maaien en afvoeren of het opbrengen van kalk.
- Vervolgens is het belangrijk dat inrichting en beheer ook goed aansluiten bij de bedrijfsvoering. Hierbij gaat het dus om vraagstukken zoals: heb je de grond nodig voor de mestplaatsingsruimte of ter voederwinning? Hoeveel productie en voederwaarde komt er naar de inrichting vanaf? Mogen de gronden nog beweid worden? Hoe vaak? En wanneer? Maaisel kan vaak ook verwerkt worden tot compost of gebruikt worden als bed- en strooiselmateriaal. Het omzetten van gronden naar natuur leidt soms tot beperkingen maar levert vaak ook kansen op.

Wil je meer weten over de mogelijkheden of heb je andere vragen? Neem dan contact op met Alexander Daniel (0681793240, a.daniel@nmu.nl) van het programma Duurzame Landbouw met Natuur, of met de provincie Utrecht via steunpuntnatuur@provincie-utrecht.nl.

GROENE CONTOUR

VERDIENMODELLEN DUURZAME LANDBOUW MET NATUUR

Duurzame Landbouw met Natuur

Deze factsheet is onderdeel van het trajectplan Duurzame Landbouw met Natuur. In het trajectplan Duurzame Landbouw met Natuur gaan we op zoek naar slimme maatregelen op het boerenbedrijf voor een sterkere verbinding tussen landbouw en natuur. Maatregelen die biodiversiteit versterken en tegelijkertijd een rol spelen in het verbeteren van de bedrijfsvoering. Door het ontwikkelen van slimme combinaties tussen landbouw en natuur nemen natuurwaarden toe en krijgt de landbouw een sterker toekomstperspectief. Voor landbouw die de natuur spaart, die zorgt voor natuur maar ook slim gebruik maakt van natuur.

Duurzame Landbouw met Natuur is een samenwerking tussen LTO-Noord, Natuurmonumenten, de agrarische collectieven, Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), Staatsbosbeheer, Utrechts Particulier Grondbezit (UPG), Utrechts Landschap en de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU). Het is een gezamenlijk zoekproces: van het samenstellen van passende maatregelen op het boerenerf tot een pilot in de groene contour.

Voor meer informatie over het trajectplan kun je contact opnemen met Edwin Blankevoort: eblankenvoort@ltonoord.nl.

Het trajectplan Duurzame Landbouw met Natuur wordt mede mogelijk gemaakt door subsidie in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) en de provincie Utrecht.

